

REGULAMIN KONKURSU „HISTORIA I KULTURA ŻYDÓW POLSKICH”

dla uczniów szkół ponadpodstawowych wszystkich typów

XIV edycja 2024/25

*****

I. Program konkursu „Historia i kultura Żydów polskich”.

Konkurs „Historia i kultura Żydów polskich” jest przeznaczony dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Zasadniczym jego celem jest poznanie bogatej historii i kultury żydowskiej, jej wkładu i miejsca w dziejach społeczeństwa i państwa polskiego w ciągu wieków wspólnej historii, a także kształtowanie otwartości myślenia, uznania i poszanowania wielokulturowej tradycji naszego kraju.

Proponujemy młodzieży odszukanie śladów pozostawionych przez żydowskich mieszkańców ich rodzinnych stron lub innych, wybranych miejsc, związanych z żydowską obecnością historyczną, wydobyć z zapomnienia świadectw tej obecności, sięgnięcia do wspomnień ludzi starszego pokolenia, którzy jeszcze pamiętają swych żydowskich sąsiadów. Pomoże to także uzupełnić prawdziwy obraz dziejów Polski.

Uczniów przystępujących do udziału w konkursie obowiązuje na wszystkich jego etapach znajomość tematyki konkursu oraz literatury obowiązkowej. Preferowane są prace o tematyce regionalnej, dotyczące dziejów społeczności żydowskiej i jej kultury w miejscu zamieszkania ucznia, lub innym, wybranym miejscu, do którego uczeń dotarł, a także prace, które opisują nieznaną historię i indywidualne losy jednostek, rodzin lub grup ludzi.

Przyjmowane są także prace zawierające spostrzeżenia i poglądy na temat stosunków polsko-żydowskich i losów pamięci o Żydach w Polsce w latach 1945–2024.

Zespół zagadnień dotyczących tematyki konkursu oraz literatura obowiązkowa i uzupełniająca znajduje się w załączeniu.

II. Wytyczne do konkursu „Historia i kultura Żydów polskich”.

§ 1 Podstawa prawna

1.1. Podstawą organizacji konkursu „Historia i kultura Żydów polskich” jest Rozporządzenie MENiS z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Tekst jednolity Dz. U. z dnia 12 czerwca 2020 r., Poz. 1036).

1.2. Niniejsze wytyczne wynikają z zasad zawartych w regulaminie konkursów i olimpiad przedmiotowych i odnoszą się wyłącznie do konkursu „Historia i kultura Żydów polskich”.

§ 2 Organizatorzy

1. Organizatorem konkursu jest Fundacja Shalom z siedzibą przy ul. Senatorskiej 35, 00-099 Warszawa.
2. Głównym Partnerem konkursu jest Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma z siedzibą przy ul. Tłomackie 3/5, 00-090 Warszawa.
3. Patronat naukowy nad tematyką i przebiegiem konkursu objęły następujące podmioty: Wydział Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut Judaistyki

Uniwersytetu Jagiellońskiego, Katedra Judaistyki Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.

4. Konkurs jest organizowany pod Honorowym Patronatem **Ministra Edukacji Narodowej**.
5. Konkurs organizowany jest co dwa lata.
6. Etap szkolny przeprowadzają komisje szkolne, zaś etap centralny Komitet Organizacyjny konkursu.

§ 3 Komitet organizacyjny, Komisja konkursowa i Komisja Egzaminacyjna

1. Komitet organizacyjny i jego członków powołuje Organizator konkursu we współpracy z Partnerem Głównym.
2. Komitet organizacyjny odpowiada za właściwy przebieg konkursu, w tym wszystkie sprawy organizacyjne tj.:
  - a) powołuje i ustala listę członków Komisji konkursowej i Komisji egzaminacyjnej,
  - b) zbiera, sporządza, nadzoruje i archiwizuje pełną dokumentację konkursową, w tym zgłoszenia, prace, protokoły z przebiegu konkursu, wykaz indywidualnych lektur, wymagane oświadczenia uczestników,
  - c) wykonuje protokoły z posiedzeń Komitetu organizacyjnego i Komisji konkursowej,
  - d) opracowuje zakres literatury podstawowej i uzupełniającej,
  - e) prowadzi komunikację między uczestnikami konkursu a Komisją konkursową.
3. W skład Komisji konkursowej powołani zostaną pracownicy naukowcy ze środowisk akademickich, m.in. Żydowskiego Instytutu Historycznego im. Emanuela Ringelbluma, Instytutu Judaistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Katedry Judaistyki Uniwersytetu Wrocławskiego, Wydziału Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego oraz Instytutu Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk.
4. Komisja konkursowa odpowiada za ocenę prac konkursowych.
5. Komisja egzaminacyjna (część Komisji konkursowej) odpowiada za przeprowadzenie egzaminów ustnych oraz wybór zwycięzców konkursu.
6. Adres Komisji konkursowej: ul. Senatorska 35, 00-099 Warszawa email: konkurs@shalom.org.pl

§4. Uczestnicy.

1. Konkurs jest przeznaczony dla uczniów szkół ponadpodstawowych.
2. Uczestnictwo w konkursie jest dobrowolne. Uczniowie zgłaszają swój udział w konkursie nauczycielom historii, języka polskiego, WOS lub innych przedmiotów, szkoły przesyłają zgłoszenie udziału w konkursie (zał. 1a) do Komitetu Organizacyjnego.
3. Ponowny udział uczestników wcześniejszej edycji konkursu nie jest zabroniony.
4. Dozwolony jest tryb indywidualnego zgłoszenia uczestnika. W takim przypadku należy kontaktować się bezpośrednio z Fundacją Shalom.
5. Praca konkursowa może być przygotowana przez jednego autora. Prace przygotowane przez więcej niż jednego autora będą dyskwalifikowane.

§5. Etapy konkursu.

2

Organizator

Fundacja Shalom

Partner Główny

ידיד שער
היסטורי
האינסטיטוט
היהודי
ההיסטורי
הישראלי
המרכזי
המרכזי
המרכזי

Patronat Honorowy

Minister
Edukacji

Patronat Naukowy

POLIN
Muzeum
Historii
Żydów
Polskich

Wydział Historii
Uniwersytetu Warszawskiego

Uniwersytet Wrocławski

KATEDRA
JUDAISTYKI
im. TADEUSZA ŚWIRSKIEGO

1. Konkurs przebiega w dwóch etapach:

I stopień – etap szkolny (praca pisemna),

II stopień – etap centralny (egzamin ustny i obrona pracy pisemnej).

2. Etap I – szkolny.

Każdy uczestnik przygotowuje samodzielnie obszerną pracę pisemną – około 20 stron maszynopisu znormalizowanego (1800 znaków na stronie), związaną z żydowską obecnością historyczną w danym regionie. Komitet organizacyjny konkursu sugeruje następujące obszary tematyczne:

1. Historia społeczności żydowskiej w Twojej miejscowości/regionie.
2. Powojenne losy polskich Żydów.
3. Różnorodność kultury artystycznej Żydów polskich na przestrzeni dziejów (literatura, sztuki plastyczne, muzyka, teatr, film).
4. Polacy i Żydzi: swoi–obcy–współobywatele. Stosunki polsko-żydowskie dawniej i dziś w Twojej miejscowości / regionie.
5. Postaci wybitnych Żydów w skali lokalnej lub ogólnopolskiej.
6. Udział Żydów w walce o niepodległość Polski.
7. Formy pamięci o Żydach w Twojej “małej ojczyźnie”.
8. Udział Żydów w rozwoju gospodarczym i kulturze ziem polskich w XIX i XX wieku.

Obszary tematyczne nie są równoznaczne z tematami prac. W ramach obszaru należy uszczegółowić temat pracy w porozumieniu z opiekunem pracy.

O wyborze tematu pracy, jej formie i zakresie materiałów decyduje uczeń w porozumieniu z nauczycielem lub opiekunem, przygotowującym go do konkursu. **Prace należy nadsyłać w wersji elektronicznej i papierowej.**

Prace nie spełniające kryteriów samodzielności (np. skopiowane z internetu, przepisane z książek lub stworzone przy pomocy sztucznej inteligencji) będą dyskwalifikowane. Dlatego uczniowie załączają oświadczenie o samodzielności pracy (zał. 3e). Cytaty oraz przytoczone informacje w pracy należy opatrzyć przypisami mówiącymi o tym, skąd dany tekst lub treść zostały zaczerpnięte.

Termin składania prac ustala komisja szkolna, która następnie dokonuje ich oceny za pomocą sześciostopniowej skali ocen szkolnych, według ogólnie przyjętych kryteriów oceny pracy pisemnej z historii, zwracając szczególną uwagę na **twórczy wkład ucznia** w opracowanie zagadnienia.

Uczniowie, których prace zostaną ocenione na stopień „celujący” lub „bardzo dobry” zostają zgłoszeni przez szkołę do udziału w etapie centralnym (zał. 3b). Do zgłoszenia należy dołączyć pracę pisemną, jej krótką, kilkudzaniową recenzję nauczyciela oraz wykaz dowolnie wybranych lektur z zakresu literatury uzupełniającej (3 pozycje) na egzamin ustny. Uczniowie mogą również zaproponować lektury spoza listy. Należy również dołączyć Oświadczenie o nieodpłatnym przeniesieniu praw autorskich na Organizatora Konkursu oraz przetwarzaniu danych osobowych – według załącznika 3c (uczniowie niepełnoletni – oświadczenie podpisuje

prawny opiekun) lub załącznika 3d (uczeń pełnoletni) oraz oświadczenie o samodzielnym wykonaniu pracy (zał. 3e).

3. Etap II – centralny.

Powołana przez Komitet Organizacyjny Konkursu, Komisja Konkursowa dokona oceny nadesłanych prac. O wynikach oceny oraz zakwalifikowaniu do finału ustnego – uczestnicy oraz ich szkoły zostaną powiadomieni oddzielnym pismem wysłanym pocztą lub e-mailem (jeżeli adres e-mailowy zostanie podany w zgłoszeniu).

Finał ustny obejmuje rozmowę z Komisją Egzaminacyjną, podczas której mogą być zadane pytania z zakresu:

- a) wiedzy ogólnej, związanej z tematyką konkursu – na podstawie literatury podstawowej,
- b) samodzielnie przygotowanej pracy pisemnej;
- c) wybranych lektur (3 pozycje).

O ostatecznym wyniku uczestnika w konkursie decyduje łączna ocena z pracy pisemnej oraz odpowiedzi ustnej w finale centralnym. Oceny i decyzje Komisji Egzaminacyjnej są ostateczne i nieodwołalne.

§ 6 Zasady przeprowadzenia konkursu.

1. Etap I – szkolny przeprowadza komisja szkolna, złożona z nauczycieli historii i języka polskiego, WOS lub innych przedmiotów, a powołana przez dyrektora szkoły. Do udziału w pracach komisji (ustalenie tematów prac pisemnych, konsultacje, sprawdzanie i ocena prac uczestników konkursu) mogą być zaproszeni przedstawiciele instytucji naukowych i społecznych, zajmujących się problemami związanymi z tematyką konkursu. Przewodniczący komisji szkolnej czuwa nad prawidłowym przebiegiem konkursu, prowadzi dokumentację, przesyła do Komitetu Organizacyjnego konkursu zgłoszenie udziału szkoły w konkursie (zał. 3a), a po eliminacjach szkolnych – protokół z przebiegu etapu szkolnego (zał. 3b) – w terminach określonych w punkcie III regulaminu.

Wraz z protokołem komisja przesyła do Komitetu Organizacyjnego konkursu prace uczniów zgłoszonych do udziału w etapie centralnym z załączonymi recenzjami nauczyciela oceniającego pracę. Do protokołu komisja dołącza wykaz indywidualnych lektur z zakresu literatury uzupełniającej (3 pozycje), wybranych dowolnie przez uczniów zgłoszonych do etapu centralnego, oświadczenie o nieodpłatnym przeniesieniu praw autorskich na Organizatora Konkursu oraz przetwarzaniu danych osobowych (zał. 3c lub 3d) oraz oświadczenie o samodzielnym wykonaniu pracy (zał. 3e).

2. Etap II – centralny przeprowadza Komitet Organizacyjny konkursu oraz powołana przezeń Komisja Konkursowa. O dokładnym terminie i miejscu etapu centralnego zakwalifikowani uczniowie oraz ich szkoły zostaną powiadomieni oddzielnym pismem.

3. Wymienione w punkcie 6.2 instytucje prowadzą dokumentację konkursu. Składają się na nią:

- lista członków Komisji konkursowej,
- lista członków Komisji egzaminacyjnej,

- protokoły z posiedzeń komisji,
- protokoły z przebiegu etapu szkolnego i centralnego,
- prace pisemne uczestników konkursu (wersja papierowa i elektroniczna),
- wykazy indywidualnych lektur z zakresu literatury uzupełniającej,
- lista zgłoszonych do udziału w konkursie uczniów,
- lista uczniów zakwalifikowanych do etapu centralnego,
- lista laureatów konkursu,
- korespondencja.

§ 7 Ustalenia końcowe:

1. Adres do korespondencji:

Fundacja SHALOM, ul. Senatorska 35, 00–099 Warszawa

telefon: (0-22) 620.30.36/37

adres strony: <http://shalom.org.pl>

e-mail: konkurs@shalom.org.pl,

2. Pod wskazanymi wyżej telefonami można uzyskać informacje na temat organizacji konkursu. Od 9 grudnia br. czynny będzie w Warszawie punkt konsultacyjny w siedzibie Fundacji Shalom, tel.: 22 620 30 36/37, e-mail: konkurs@shalom.org.pl

Uczestnicy i opiekunowie mogą także zgłaszać się po wskazówki i konsultacje merytoryczne do Głównego Partnera Konkursu **Żydowskiego Instytutu Historycznego, ul. Tłomackie 3/5, 00-090 Warszawa, telefon: (0-22) 827 92 21, email: konkurs@shalom.org.pl**

3. Nauczycielom, prowadzącym prace uczniów zgłoszonych do konkursu, organizator oferuje szkolenie online, prezentujące różnorodne materiały i źródła dotyczące historii Żydów. Ma ono na celu poszerzenie wiedzy na temat internetowych platform, oferujących rzetelną wiedzę i mało dotąd dostępne źródła, co może pomóc w wyborze tematu pracy konkursowej i jej przygotowaniu przez ucznia. Szkolenia będą zorganizowane w dwóch terminach: **14 grudnia 2024 r. (sobota) o godz. 11.00 oraz 9 stycznia 2025 r. (czwartek) o godz. 18.00. Zgłoszenia na szkolenia będą przyjmowane mailowo na adres e-mail konkurs@shalom.org.pl.**

4. Warunkiem udziału w konkursie jest załączenie do przesłanej pracy pisemnego oświadczenia prawnych opiekunów autora o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych podopiecznego dla potrzeb niezbędnych dla realizacji konkursu, według załączonego wzoru (zał. 3c). W przypadku uczniów pełnoletnich ww. oświadczenie podpisują w imieniu własnym autorzy pracy (zał. 3d).

5. Zgłoszenie pracy do konkursu jest związane z nieodpłatnym przeniesieniem autorskich praw majątkowych do pracy konkursowej na rzecz Organizatora, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późn. zm.) oraz zgody na publikację w wydawnictwach wszelkiego typu, wydawanych przez Organizatora, oraz w internecie i mediach społecznościowych. Warunkiem udziału w konkursie jest załączenie do przesłanej pracy, pisemnego oświadczenia prawnych opiekunów autora o przeniesieniu praw autorskich na Organizatora konkursu i Głównego Partnera, według załączonego wzoru (zał. 3c). W

przypadku uczniów pełnoletnich ww. oświadczenie podpisują w imieniu własnym autorzy pracy (zał. 3d) oraz o samodzielności pracy (zał. 3e).

6. Prace przechodzą na własność Organizatora konkursu i nie będą odsyłane.
7. Organizator przy współpracy z Partnerem Głównym konkursu refunduje koszt przejazdu, pokrywają koszt zakwaterowania i wyżywienia uczniów zakwalifikowanych do etapu centralnego oraz jednego opiekuna, towarzyszącego finalistom.
8. Organizator przy współpracy z Partnerem Głównym konkursu przewiduje nagrody dla laureatów konkursu (wycieczki zagraniczne, atrakcyjne nagrody rzeczowe, nagrody naukowe).
9. Organizator i Partner Główny konkursu zastrzegają sobie prawo do zmiany zasad refundacji i pokrycia kosztów udziału w etapie centralnym, w przypadku trudności z pozyskaniem dofinansowania na ten cel, o czym poinformują pisemnie szkoły, których uczniowie zostaną zakwalifikowani do finału.

III – Terminarz konkursu

Terminarz konkursu.

1. Zgłoszenie udziału szkoły w konkursie – do **10 stycznia 2025 roku**.
2. I etap (szkolny) – termin składania prac ustala komisja szkolna.
3. Termin nadsyłania protokołów z przebiegu etapu szkolnego oraz prac pisemnych uczniów – do **16 kwietnia 2025 roku**.
4. Finał ustny i zakończenie konkursu – **6-8 czerwca 2025 roku:**
6 czerwca (w godz. popołudniowych) – uczniowie ze szkół z Warszawy i okolic (w przypadku zakwalifikowania małej liczby uczniów z Warszawy i okolic, egzamin może być przeniesiony na 7 czerwca);
7 czerwca – uczniowie przyjezdni;
8 czerwca – uroczystość wręczenia nagród.
5. Organizatorzy zastrzegają sobie prawo zmiany terminu etapu centralnego.

IV – Załączniki

1. Literatura podstawowa.
2. Literatura uzupełniająca.
3. Wzory dokumentów:
  - a) zgłoszenie udziału szkoły w konkursie;
  - b) protokół z przebiegu etapu szkolnego;
  - c) zgoda na przetwarzanie danych osobowych oraz przeniesienie autorskich praw majątkowych (opiekun prawny autora niepełnoletniego);
  - d) zgoda na przetwarzanie danych osobowych oraz przeniesienie autorskich praw majątkowych (autor pełnoletni);
  - e) oświadczenie o samodzielności pracy.
4. Informacja o przetwarzaniu danych osobowych.

*****

Załącznik nr 1 do Regulaminu XIV edycji Konkursu „Historia i kultura Żydów polskich”

LITERATURA PODSTAWOWA

Engelking Barbara, Tych Feliks, Żbikowski Andrzej, Żyndul Jolanta, *Pamięć. Historia Żydów polskich przed, czasie i po Zagładzie*, Warszawa 2008.

Książka dostępna bezpłatnie dla bibliotek szkolnych. W celu otrzymania bezpłatnego egzemplarza szkoły mogą kontaktować się z Fundacją Shalom.

Historia Żydów. Dzieje narodu od Abrahama do Państwa Izrael. Żydzi w Polsce. 1000 lat wspólnej historii, red. Leszek Będkowski, Anita Brzostowska, Biblioteka „Polityki”, Warszawa 2014.

Studia z dziejów Żydów w Polsce. Materiały edukacyjne dla szkół średnich i wyższych, t. 1–6, Warszawa 1992–1995

Pozycja dostępna w księgarni Żydowskiego Instytutu Historycznego

Wybór źródeł do nauczania o Zagładzie Żydów na okupowanych ziemiach polskich. Materiały pomocnicze dla szkół ponadpodstawowych, red. Alina Skibińska, Robert Szuchta, Warszawa 2009.

*****

Załącznik nr 2 do Regulaminu XIV edycji Konkursu „Historia i kultura Żydów polskich”

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

Opracowania ogólne

Atlas historii Żydów polskich, red. Witold Sienkiewicz, Warszawa 2010.

Cała Alina, Węgrzynek Hanna, Zalewska Gabriela, *Historia i kultura Żydów polskich. Słownik*, Warszawa 2000.

Encyklopedia getta warszawskiego, red. Maria Ferenc, Warszawa 2024.

<https://delet.jhi.pl/pl/encyklopedia>

Najnowsze dzieje Żydów w Polsce w zarysie do 1950 roku, red. Jerzy Tomaszewski, Warszawa 1993.

Polonsky Antony, *Dzieje Żydów w Polsce i Rosji*, Warszawa 2014.

Polski słownik judaistyczny, red. Zofia Borzymińska, Rafał Żebrowski, t. 1–2, Warszawa 2003.

<https://delet.jhi.pl/pl/psj>

Żbikowski Andrzej, *Żydzi. Antysemityzm. Holokaust*, Wrocław 2001.

Żydzi w Polsce. Dzieje i kultura. Leksykon, red. Jerzy Tomaszewski, Andrzej Żbikowski, Warszawa 2001.

Historia do 1939 r.

Buber Martin, *Opowieści chasydów*, Poznań 1986.

Cała Alina, *Asymilacja Żydów w Królestwie Polskim 1864–1897*, Warszawa 1989.

Dzieje Żydów w Łodzi 1820–1944, red. Wiesław Puś, Stanisław Liszewski, Łódź 1991.

Eisenbach Artur, *Emancypacja Żydów na ziemiach polskich 1785–1870 na tle europejskim*, Warszawa 1988.
Gałęzowski Marek, *Żydzi walczący o Polskę*, Kraków 2021.
Hartglas Apolinary, Na pograniczu dwóch światów, opr. Jolanta Żyndul, Warszawa 1996.
Mendelsohn Ezra, *Żydzi Europy środkowo-wschodniej w okresie międzywojennym*, Warszawa 1993.
Prokop-Janiec Eugenia, *Międzywojenna literatura polsko-żydowska*, Kraków 1992.
Tazbir Janusz, *Protokoły mędrców Syjonu. Autentyk czy falsyfikat*, Warszawa 1992.
Singer Izrael Jehoszua, *Wspomnienia ze świata, którego już nie ma*, Warszawa 2023.
Warsze – Warszawa. Żydzi w historii miasta, 1414-2014, red. Paweł Fijałkowski, Warszawa 2020.
Wodziński Marcin, *Chasydyzm. Wszystko co najważniejsze*, Kraków 2019.

Holokaust

Aly Götz, *Europa przeciwko Żydom, 1880–1945*, Warszawa 2021.
Archiwum Ringelbluma. Dzień po dniu Zagłady, red. Marta Markowska, Warszawa 2008.
Dzieci żydowskie oskarżają, Warszawa 1993.
Dziennik Anny Frank, Kraków 2000.
Engelking Barbara, *Jest taki piękny słoneczny dzień... Losy Żydów szukających ratunku na wsi polskiej 1942-1945*, Warszawa 2011.
Engelking Barbara, Leociak Jacek, *Getto warszawskie. Przewodnik po nieistniejącym mieście*, Warszawa 2001 (i wyd. następne).
Gross Jan Tomasz, *Sąsiedzi. Historia zagłady żydowskiego miasteczka*, Sejny 2000.
Gutman Izrael, *Walka bez cienia nadziei. Powstanie w getcie warszawskim*, Warszawa 1998.
Hilberg Raul, *Zagłada Żydów europejskich*, Warszawa 2014.
Lubetkin Cywia, *Zagłada i powstanie*, Warszawa 1999.
Opoczyński Percec, *Reportaże z warszawskiego getta*, Warszawa 2009.
Ringelblum Emanuel, *Kronika getta warszawskiego wrzesień 1939 – styczeń 1943*, Warszawa 1982.
Sierakowiak Dawid, *Dziennik. Pięć zeszytów z łódzkiego getta*, Warszawa 2015.
Strażnik. Marek Edelman opowiada..., Warszawa 2000.
Szuchta Robert, Trojański Piotr, *Holokaust. Zrozumieć dlaczego*, Warszawa 2003. (wyd. II *Zrozumieć Holokaust*, Warszawa 2012; wyd. III *Holokaust. (Nie)odrobiona lekcja historii*, Warszawa 2024)
Ten jest z ojczyzny mojej. Polacy z pomocą Żydom 1939–1945, opr. Władysław Bartoszewski, Zofia Lewinówna, Warszawa 2008.
Tokarska-Bakir Joanna, *Okrzyki pogromowe. Szkice z antropologii historycznej Polski lat 1939–1946*, Wołowiec 2012.
Waxman Zoë, *Kobiety Holocaustu*, Poznań 2019.
„Zagłada Żydów. Studia i materiały” [rocznik naukowy Centrum Badań nad Zagładą Żydów IFiS PAN], nr 1–20, Warszawa 2005–2024.
Zagłada Żydów na polskiej prowincji, red. Adam Sitarek, Michał Trębacz, Ewa Wiatr, Łódź 2012.
Zimmerman Joshua, *Polskie Państwo Podziemne i Żydzi w czasie II wojny światowej*, Warszawa 2018.

Po 1945 r.

Berendt Grzegorz, Grabski August, Stankowski Albert, *Studia z historii Żydów w Polsce po 1945 roku*, Warszawa 2000.

Bielawski Krzysztof, *Zagłada cmentarzy żydowskich*, Warszawa 2020

Dzieje Żydów w Polsce 1944–1968. Teksty źródłowe, opr. Alina Cała, Helena Datner-Śpiewak, Warszawa 1997.

Engelking Barbara, *Zagłada i pamięć. Doświadczenie Holocaustu i jego konsekwencje opisane na podstawie relacji autobiograficznych*, Warszawa 1994.

Forecki Piotr, *Po Jedwabnem. Anatomia pamięci funkcjonalnej*, Warszawa 2018.

Gross Jan Tomasz, *Strach*, Kraków 2008.

Koźmińska-Frejlik Ewa, *Po Zagładzie. Praktyki asymilacyjne ocalałych jako strategie zadomawiania się w Polsce (1944/45–1950)*, Warszawa 2022.

Krzyżanowski Łukasz, *Dom, którego nie było. Powroty ocalałych do powojennego miasta*, Wołowiec 2016.

Kwiek Julian, *Nie chcemy Żydów u siebie. Przejawy wrogości wobec Żydów w latach 1944–1947*, Warszawa 2021.

Następstwa zagłady Żydów. Polska 1944–2010, red. Feliks Tych, Monika Adamczyk-Garbowska, Lublin 2011.

Redlich Shimon, *Razem i osobno. Polacy, Żydzi, Ukraińcy w Brzeżanach 1918–1945*, Sejny 2002.

Richmond Theo, *Uporczywe echo. Sztetl Konin. Poszukiwanie*, Poznań 2001.

Tokarska-Bakir Joanna, *Pod kłutwą. Społeczny portret pogromu kieleckiego*, Warszawa 2018.

Wóycicka Zofia, *Przerwana żałoba. Polskie spory wokół pamięci nazistowskich obozów koncentracyjnych*, Warszawa 2009.

Kultura materialna i duchowa

Bielawski Krzysztof, *Zagłada cmentarzy żydowskich*, Warszawa 2020

Borzymińska Zofia, Żebrowski Rafał, *Po-lin. Kultura Żydów polskich w XX wieku*, Warszawa 1993.

Dylewski Adam, *Śladami Żydów polskich. Przewodnik ilustrowany*, Pascal 2019.

Hertz Aleksander, *Żydzi w kulturze polskiej*, Warszawa 2003.

Kameraz-Kos Ninel, *Święta i obyczaje żydowskie*, Warszawa 1997.

Majewski Jerzy S., Zieliński Jarosław, *Spacerownik po żydowskiej Warszawie*, Warszawa 2014.

Piechotkowie Maria i Kazimierz, *Bramy nieba. Bożnice drewniane na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej*, Warszawa 2015.

Piechotkowie Maria i Kazimierz, *Bramy nieba. Bożnice murowane na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej*, Warszawa 2017.

Unterman Alan, *Encyklopedia tradycji i legend żydowskich*, Warszawa 1994.

Żydzi w Polsce. Obraz i słowo, red. Marek Rostworowski, Warszawa 1993.

Adresy

Instytut Pamięci Narodowej Centralne Biuro Edukacji Narodowej

ul. Janusza Kurtyki 1, 02-676 Warszawa, Sekretariat BEN tel. +48 22 581 88 70, www.ipn.gov.pl,

Oddziały terenowe: <https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/kontakty>

Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau

ul. Więźniów Oświęcimia 20, 32-603 Oświęcim, tel.: + 48 33 844 8000;

e-mail: muzeum@auschwitz.org.pl, www.auschwitz.org.pl

Muzeum Treblinka

Wólka Okrąglik 115, 08-830 Kosów Lacki, tel.: +48 25 781 16 58;

e-mail: sekretariat@muzeumtreblinka.eu, <https://muzeumtreblinka.eu/>

Państwowe Muzeum na Majdanku

ul. Droga Męczenników Majdanka 67, 20-325 Lublin, tel.: +48 81 710 28 21;

e-mail: sekretariat@majdanek.eu; <http://www.majdanek.eu>,

Muzeum i miejsce Pamięci w Sobiborze, Oddział Państwowego Muzeum na Majdanku

Żłobek 101, 22-200 Włodawa, +48 82 576 60 31,

email: centrum@sobibor.memorial.eu , <https://www.sobibor-memorial.eu>

Muzeum i miejsce pamięci w Bełżcu, Oddział Państwowego Muzeum na Majdanku

ul. Ofiar Obozu Zagłady 4, 22-670 Bełżec, <https://www.belzec.eu>

Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego

ul. Rynek 1, 21-509 Kodeń, tel.: +48 83 375 41 19

<https://odkryj.koden.com.pl/muzea/muzeum-pojezierza-leczynsko-wlodawskiego/>

Żydowski Instytut Historyczny im. E. Ringelbluma, Państwowa Instytucja Kultury w Polsce

ul. Tłomackie 3/5, 00-090 Warszawa, tel.: +48 22 827 92 21

e-mail: secretary@jhi.pl, www.jhi.pl;

Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, ul. Mordechaja Anielewicza 6, 00-157 Warszawa, tel. +48 22 47 10

e-mail: polin@polin.pl; www.polin.pl

Ośrodek KARTA, ul. Narbutta 29, 02-536 Warszawa, tel.: +48 22 848 07 12;

e-mail: ok@karta.org.pl, www.karta.org.pl

Portal Centralna Biblioteka Judaistyczna www.cbj.jhi.pl - portal z większością zdigitalizowanych zbiorów Żydowskiego Instytutu Historycznego dostępnych online wraz z opisami.

Portal Delet www.delet.jhi.pl - portal z większością zdigitalizowanych zbiorów Żydowskiego Instytutu Historycznego dostępnych online wraz z opisami oraz wirtualnymi prezentacjami tematycznych zestawień wybranych materiałów ze zbiorów ŻIH (w zakładce „warsztaty”).

Portal Polska 1926. Portret zbiorowy II RP www.polska1926.pl – jeden z największych spisów imiennych społeczeństwa II RP zawierających odręczne podpisy ok. 5 i pół miliona osób, w tym wielu szkół w różnych miejscowościach z podpisami uczniów poszczególnych klas w maju 1926 r.

Portal Wirtualny [sztetl.org.pl](http://www.sztetl.org.pl) - portal żydowskiej historii lokalnej **Portal Żydzi Polscy** www.zydzipolscy.pl portal Fundacji Shalom zawierający zdjęcia i informacje o przedwojennych sztetlach oraz fotografie Żydów polskich, m.in. z kolekcji „I ciągle widzę ich twarze” oraz Kolekcji Kozienickiej

Załącznik nr 3a do Regulaminu XIV edycji Konkursu „Historia i kultura Żydów polskich”

.....
(nazwa szkoły)

dnia ..... 2025 r.

.....
ulica

.....
kod   miasto

.....
telefon

.....
adres e-mailowy

**Komitet Organizacyjny Konkursu
„Historia i kultura Żydów polskich”
Fundacja Shalom
ul. Senatorska 35, 00-099 Warszawa**

**ZGŁOSZENIE SZKOŁY DO UDZIAŁU
W XIV EDYCJI KONKURSU „HISTORIA I KULTURA ŻYDÓW POLSKICH”**

Komisja szkolna konkursu „Historia i kultura Żydów polskich” zgłasza udział w konkursie w roku szkolnym 2024/2025.

1. Do udziału w konkursie zgłosiło się ..... uczniów.
2. Skład komisji szkolnej:

imię i nazwisko	funkcja:
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Przewodniczący
komisji szkolnej

Dyrektor szkoły
(pieczęć)

Załącznik nr 3b do Regulaminu XIV edycji Konkursu „Historia i kultura Żydów polskich”

dnia ..... 2025 r.

.....
(nazwa szkoły)

.....
ulica

.....
kod   miasto

.....
telefon

.....
adres e-mailowy

**Komitet Organizacyjny Konkursu
„Historia i kultura Żydów polskich”
Fundacja Shalom
ul. Senatorska 35, 00-099 Warszawa**

**PROTOKÓŁ Z PRZEBIEGU ETAPU SZKOLNEGO KONKURSU
XIV EDYCJI „HISTORIA I KULTURA ŻYDÓW POLSKICH”**

1. Skład jury:

.....

.....

.....

2. Liczba uczestników w etapie szkolnym – ..... uczniów.

3. Wyniki uczestników w etapie szkolnym:

Lp.	Imię i nazwisko ucznia	Klasa	Ocena pracy	Imię i nazwisko nauczyciela przygotowującego ucznia do konkursu

4. Komisja szkolna zgłasza do udziału w etapie centralnym następujących uczniów:

Lp.	Imię i nazwisko ucznia	Adres domowy ucznia; telefon, mail

.....
Przewodniczący komisji szkolnej

.....
Dyrektor szkoły
(pieczęć)

Załącznik nr 3c
do Regulaminu XIV edycji Konkursu „Historia i kultura Żydów polskich”
(autor niepełnoletni)

.....
Imię i nazwisko uczestnika konkursu

.....
Nazwa szkoły, klasa

.....
Imię i nazwisko prawnego opiekuna
Autora pracy konkursowej

.....
Adres zamieszkania uczestnika konkursu

.....
Tel. e-mail

Komitet Organizacyjny Konkursu
„Historia i kultura Żydów polskich”
Fundacja Shalom
ul. Senatorska 35, 00-099 Warszawa

Oświadczenie o nieodpłatnym przeniesieniu praw autorskich na Organizatora
Konkursu oraz przetwarzaniu danych osobowych

Jako opiekun prawny autora pracy konkursowej zatytułowanej:

.....
.....
zwanej dalej „utworem”, zgłoszonej do Konkursu „Historia i kultura Żydów polskich”, oświadczam, iż jestem uprawniony do przeniesienia majątkowych praw autorskich do Utworu w zakresie wskazanym w niniejszym oświadczeniu. Jako opiekun prawny przenoszę nieodpłatnie na Organizatora konkursu – Fundację SHALOM z siedzibą w Warszawie – autorskie prawa majątkowe do utworu, a także prawa zależne, w tym prawo do opracowania utworu poprzez jego adaptację lub przerobienie utworu, a Organizator konkursu oświadcza, iż przyjmuje autorskie prawa majątkowe do utworu.

Autorskie prawa majątkowe do utworu wraz z prawami zależnymi, przechodzą na Organizatora w momencie podpisania niniejszego oświadczenia i dają Organizatorowi prawo

do nieograniczonego w czasie wykorzystania i rozporządzenia utworem powstałym w wyniku wykonania i zgłoszenia utworu, w tym zezwolenie na rozporządzenie i korzystanie z opracowania utworu w kraju i za granicą bez ponoszenia przez Organizatora dodatkowych opłat. Organizator nabywa autorskie prawa majątkowe i zależne na następujących polach eksploatacji:

- 1) utrwalanie i zwielokrotnianie w wersji papierowej, elektronicznej i zapisu magnetycznego;
- 2) wprowadzanie do pamięci komputera, w tym zamieszczanie na serwerze Zamawiającego oraz wyświetlanie utworu pod adresami domenowymi Zamawiającego;
- 3) wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową;
- 4) publiczne wystawianie, rozpowszechnianie, publikowanie, wyświetlanie, odtwarzanie a także publiczne udostępnianie utworu lub egzemplarzy utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym;
- 5) publikowanie poszczególnych elementów graficznych składających się na utwór, w formie publikacji papierowej;
- 6) w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwór utrwalono - wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy utworu.

Jako opiekun prawny autora utworu zezwalam Organizatorowi na rozporządzenie i korzystanie z opracowań utworu w zakresie wskazanym powyżej oraz przenoszę na Organizatora uprawnienie do udzielania w tym zakresie zezwoleń na rozporządzenie i korzystanie z opracowań utworu.

Jako opiekun prawny autora utworu przenoszę na Organizatora konkursu własność jednego egzemplarza, na którym utrwalono utwór.

Jako opiekun prawny autora utworu gwarantuję, że utwór jest autorstwa mojego podopiecznego i że w związku z wykonaniem utworu i przeniesieniem majątkowych praw autorskich i praw zależnych na Organizatora konkursu, nie naruszam w żaden sposób praw osób trzecich.

Jako opiekun prawny autora utworu wyrażam zgodę na przetwarzanie danych osobowych mojego podopiecznego oraz moich dla potrzeb niezbędnych dla realizacji przedmiotowego Konkursu i oświadczam, że zapoznałem/am się z informacją na temat przetwarzania danych osobowych zawartej w Regulaminie Konkursu (zał. Nr 4 do Regulaminu).

Oświadczam, iż zapoznałem/am się z Regulaminem XIV edycji konkursu „Historia i kultura Żydów polskich” i akceptuję jego treść.

.....

Data i podpis prawnego opiekuna autora pracy

- 2) wprowadzanie do pamięci komputera, w tym zamieszczanie na serwerze Zamawiającego oraz wyświetlanie utworu pod adresami domenowymi Zamawiającego;
- 3) wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową;
- 4) publiczne wystawianie, rozpowszechnianie, publikowanie, wyświetlanie, odtwarzanie a także publiczne udostępnianie utworu lub egzemplarzy utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym;
- 5) publikowanie poszczególnych elementów graficznych składających się na utwór, w formie publikacji papierowej;
- 6) w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwór utrwalono – wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy utworu.

Ponadto:

1. zezwalam Organizatorowi na rozporządzenie i korzystanie z opracowań utworu w zakresie wskazanym powyżej oraz przenoszę na Organizatora uprawnienie do udzielania w tym zakresie zezwoleń na rozporządzenie i korzystanie z opracowań utworu.
2. przenoszę na Organizatora konkursu własność jednego egzemplarza, na którym utrwalono utwór.
3. gwarantuję, że utwór jest mojego autorstwa i że w związku z wykonaniem utworu i przeniesieniem majątkowych praw autorskich i praw zależnych na Organizatora konkursu, nie naruszam w żaden sposób praw osób trzecich.
4. wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych dla potrzeb niezbędnych dla realizacji przedmiotowego Konkursu i oświadczam że zapoznałem/am się z informacją na temat przetwarzania danych osobowych zawartej w Regulaminie Konkursu (zał. Nr 4 do Regulaminu).

Oświadczam, iż zapoznałem/am się z Regulaminem XIV edycji konkursu „Historia i kultura Żydów polskich” i akceptuję jego treść.

.....

Data i podpis autora pracy

Załącznik nr 3e
do Regulaminu XIV edycji Konkursu „Historia i kultura Żydów polskich”
o samodzielnym wykonaniu pracy konkursowej

Oświadczam, że niniejsza praca zgłoszona na konkurs “Historia i kultura Żydów polskich” została wykonana przeze mnie samodzielnie.

.....

Data i podpis autora pracy

Informacja o przetwarzaniu danych osobowych w związku z organizacją konkursu XIV edycji „Historia i kultura Żydów polskich”

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO), administrator danych osobowych informuje, że:

1. Administratorem danych osobowych jest Fundacja Shalom z siedzibą przy ul. Senatorskiej 35, 00-099 Warszawa.
2. Kontakt w sprawie przetwarzania danych osobowych:
  - o pisemnie, na adres: Fundacja Shalom, ul. Senatorska 35, 00-099 Warszawa,
  - o mailowo, na adres rodo@shalom.org.pl
3. Dane osobowe będą przetwarzane w celu organizacji i realizacji Konkursu, w celu wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na Administratorze oraz w celach wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez Administratora. Podstawą przetwarzania danych osobowych jest art. 6 ust. 1 lit. a, c, f RODO.
4. Dane osobowe nie będą przekazywane do państw trzecich ani organizacji międzynarodowych, nie będą profilowane ani przetwarzane w sposób zautomatyzowany.
5. Dokumentacja konkursu będzie przechowywana zgodnie z przepisami archiwalnymi obowiązującymi u Administratora. Po upływie okresu przedawnienia roszczeń, zbędne dane osobowe będą anonimizowane.
6. Odbiorcami danych osobowych mogą być podmioty współpracujące z Administratorem na mocy odrębnych umów (np. Świadczące usługi prawne, usługi księgowo, usługi informatyczne) oraz podmioty współpracujące z Organizatorem przy realizacji konkursu.
7. Osobom, których dane osobowe przetwarzane są w związku z organizacją i realizacją konkursu, przysługuje prawo dostępu do danych osobowych ich dotyczących, w tym uzyskania ich kopii oraz sprostowania danych osobowych. Przysługuje im także prawo do żądania ograniczenia lub usunięcia danych, przenoszenia danych, a także do wniesienia sprzeciwu wobec ich przetwarzania. W razie podjęcia informacji o przetwarzaniu danych osobowych niezgodnie z obowiązującym prawem, osobom, których dane dotyczą przysługuje również prawo do złożenia skargi do organu nadzorczego, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.
8. Podanie danych osobowych, jest dobrowolne, ale niezbędne w celu uczestnictwa w konkursie.